

17-25
7

№ 11 — 1929

Õdigi maade proletaarlased, ühinege!

ЭСТ. ОРГАН ЖЕНОТДЕЛА Л. ОБЛАСТКОМА ВКП (б) „РАБОТНИЦА й КРЕСТЬЯНКА“

Naistöoline ja talunaisterahvas

№ 11.

Õestlastest-naiskirjasaatjad Leningradi oblasti kirjasaatjate nõupidamisel

Molooma lasteplatšilt, Põhja-Düüna kubermangus

1929. 2060

Гос. Публич. Б-ка
1929.
Лнгр.

Rahvusvaheline Naispäew

Igal aastal 8. märtsil teeb fogu ilma naisproletariaat oma ribad üle-
waatust. Igal aastal äratub 8. märts
uusi naisfelfiliste hulki ja organiseerib
neid teadlikkudeks wõitlejateks. Igal
aastal koondab 8. märts uusi nais-
felfilisi kommunistlise partei ümber
selleks, et wõitlusrinda fogu ilma ko-
danluse wastu kõwendada.

Tänapuse aasta naispäewa iseära-
liseks ollukorraks on see asjaolu, et
imperialistiline sõjahädaoht äärmiselt
ähwardaw on, et majandusline ja
üldise klassiwõitlus igal maal terawneb.

Ilmasõda wapustas kapitalistlikes
maades terwet rahwamajandust. Ko-
danlus on püüdnud ja püüab prae-
gugi weel ennekuulmata tööliste kur-
namisega majanduslisest kitsikusest wälja
peafeda ja oma seisukorda kindlustada.
Igalpool on tööpäew pikendatud, töö-
liste kurnamine äärmuseni wiidud,
reaalne tööpalk aga alandud, maksud
tõstetud, esimesejärgu tarbeainete hin-
nad on tõusnud, igalpool näeme
laiade hullkade elu tasapinna halwe-
nemist.

Ühes sellega langeb laiade hullkade
ostuwõimalus, mis kutsub wälja kriisi
ja tööpuuduse. Selleks, et wälisurgu
leida, et wälismaadega wõistelda, peab
kapitalist wõimalikult odawalt oma
kaupasi müüma. Rahjud, mida ka-
pitalist sellest saab, peab tööliste tur-
jalt tagasi koorima. Niisugust töö-
liste kurnamist nimetatakse tööstuse
ratsionaliseerimiseks, mille tõsine sifu
selles seisab, et töowiljakuse kaswu
puhas kasu läheb kapitalistile, — kõik
ratsionaliseerimise raskused aga tööliste
õlgadele.

Kõige rohkem kannatab selle kapi-
tali pealetungimise all muudugi nais-
tööline, kellel wäiksem töötasu, kes
wähem organiseeritud ja rohkem laiali-
pillatud. Kodanlistes maades läheb
kapitali pealetungimine praegu kahes
liinis: üldise töö olukorra halwene-
mine ja töökaitse seaduste kärpimine,
nimelt ema- ja lapselaitse ja tööta-
tööliste kindlustamise suhtes.

Selle majanduslise pealetungimise
kõrwal tarwitawad kapitalistlikes riigid
äärmist poliitilist surwet. Igalpool
näeme töölisorganisatsioonide metsikut
tagakiusamist, mida sõjid toetawad,
näiteks, Saksamaal wägivaldalla abinõud
punawäerindlaste wastu, sõjaseadus
Gestis, terrori abinõud tööliste wastu
Ameerikas, Poolas ja Austrias.

Need wägivaldalla ja surwe abinõud
omaltpoolt kutsuwad wälja tööliste
ägebada protesti ja wastupaneku, näi-
teks, streik Saksamaal Ruhri piirkon-
nas ja tekstiiltööliste wõitlus Saksenis,
Lodsi tekstiiltööliste wihane ja ohwri-
rikas streik j. t. Kõigis nendes wõit-
lustes on naistööliised näidanud kan-
gelaselikkust ja rewolutsioonilist kindlust.

Kapitalism seisab praegu ülewal
tööliste äärmise kurnamise abil, kuid
kawa ei wõi see nii kesta. Kapita-
lizmi arenemine nõuab uusi turgusi,
sellepärast terawnewad wahekorrad ka-
pitalistlike riikide wahel, iseäranis
Inglismaa ja Ameerika wahel. Kõik-
suguste rahujuttude ja -konwerentside
peale waatamata, kasvab hiiglamääralt
sõjariistade ja igasuguste häwitamise
abinõude walmistamine, mis kõneleb,
rohkem kui kunagi enne, ähwardawast
sõjahädaohust, sõjast, mille eelwõit-

lused juba pikemat aega Hiinas, Marokkos ja Lõuna-Ameerikas käimas on.

Rõike seda arvestades räägib naisproletariaat täna kapitalistlikes maades avalikult sõjahädaohust. Naiseltfilised teavad, et kui kodanlus räägib rahust, siis ainult esialgul rahust oma wahel, et peale tungida Nõukogude Liidule. Naiseltfilised teavad, et pealetungimine Nõukogude Liidule tähendab klassisõda kogu ilma proletariaadi vastu. Waat, mis pärast täna kapitalistlikes maades naiseltfiliste tähtsamaks hiiüdsõnaks on: wõitlus ähwardama sõjahädaohu vastu, mis sihitud on peaaesjalikult Nõukogude Liidu vastu ja Nõukogude Liidu kaitse organiseerimine, mis samal ajal tähendab ka wõitlust proletariaadi diktatuuri eest kogu ilmas. Naiseltfiliste ülesanne kapitalistlikes maades on täna, Rahwuswahelisel Naispäewal seda iseäranis alla kriipsutada ja selgitusetööd järjekindlalt jätkata, siis ei julge imperialistid Nõukogude Liidu, tööliste riigi peale tungida, ega suuda teda purustada, ega saa ka sel teel kogu ilma proletariaadi klassiwõitlust nõrgestada.

Mis peame meie siin Nõukogude Liidus tegema, et oma sotsialistlikult isamaad wälise waenlase eest kaitsta, isamaad, mis kogu ilma proletariaadi isamaa on, kelle wõitlusest kogu inimsoo lähem tulewik äraroleneb.

Proletariaadi kohus siin Nõukogude Liidus on oma riiki majanduslikelt ja riigikaitse suhtes kindlustada, teades, et sellega ühes kaitseb ta kogu ilma proletariaadi wõitlust.

See asjaolu kohustab ka meid, naiseltfilisi, oma wõitluseridu weel rohkem

koondama ja iga uusi naistehulki aktiivsesse teadliku sotsialismi ehitusesse tõmbama.

Õpime julgelt igasugustele raskustele filmi waatama, õpime tundma neid raskusi, püüame neist ühifelt üle saada.

Praegu elab meie riik majandusliku raskuse üle. Meie oleme uuel majanduslikel pöördepunktil. Rõigil on selge, et ilma rasketööstuseta ei saa ega wõi meie sotsialismi ehitada, see nõuab meilt uusi, suuri kuluseid, see nõuab meilt ajutisi ohwreid.

Räsiikäes tööstuse töstmisega peame meie ka wastawalt põllumajandust töstma. Külla peab rohkem tooresaineid, rohkem wilja andma. Meie maa on küll mahajäänud maa, raskuseid see muidugi sünnitab, aga kui meie hullade loowa jõu tööle paneme, siis peame ja saamegi nendest raskustest üle.

Üheks tähtsamaks tööks küllas on praegusel filmapilgul põllumajanduse töstmine, eriti wiljasaagi töstmine. Naine peab ka siin oma käe ja wõistuse abiks tooma.

Sunase nurga, lugemisetoa kaudu on tarwis anda naiseltfilistele küllas agronoomilisi teadmisi ja oskusi.

Et naine suudab ja tahab aktiivne olla, näitafid meile tänapäewsed nõukogude ümberwalimised, kus, wõrrelde eelmise aastaga, naiste osawõtt palju elawam oli.

Warsti algab lewadine küllwihogutöö, kooperatiivide ümberwalimised, siin peab naine ühes mehega aktiivselt osawõtma. Meed on alad, millest oleneb külla lähem, parem elu.

Tänapäew peab meile jälle uut tõuget andma. Iga naiseltfililine peab

teadma, et aktiivselt ülesehitavast tööst osa võttes ei kindlusta meie mitte üksi oma riiki, vaid aitame sellega kaasa kogu ilma töölisklassi võitlusele.

Tehes jün rahuliku ülesehitavat tööd, ei unusta meie sõjahädaohtu.

Naisfelfilijed, astume täna kõik, kes jeda weel teinud ei ole, Djoawiohimi liikmeteks ja hakkame tegelikult riigikaitsele ettevalmistama. Käsitäes

jelle tööga süwendame endi seas internatsionaalset kasvatustööd ja ühikutunnet. Astume seal, kus weel ei ole, Mopri rakusei ja võtame sellest tööst aktiivselt osa.

Täna, Rahwuswahelijel Naispäewal, jaadame palawaid terwitusi sealpool traataedu võitlewale naisproletariaadile ja eriti raske walge terrori all võitlewale naisproletariaadile Gestis.

Keda waja parteist wäljaheita

Lähemal ajal algab partei puhastustöö, mida mitmed põhjused nõuawad. Ajajooksul on partei ridadesse mitmesugune kahjulik ollus tunginud. Parteis ei tohi neil kohta olla. Ühed on, kes sooja koha lootuses parteisse astunud ja kel töölisklassiga midagi ühist ei ole. Teised on nõrga iseloomuga seltsimehed, kes wõõra mõju alla on langenud. Waja mitte ainult töökoha järele otsustada waid ka parteilikkude kodust elu tundma õppida, kes ta tutawad, abikaas j.t., missugused wahekorrad tal perekonnas jne. See aitab nii mitme tõsist nägu selgitada.

Sagedasti abielluwad meie seltsimehed kodanliste ja wäikekodanliste preilidega, kes nõrga iseloomuga seltsimehe peale kahjulikku mõju hakkawad awaldama. See kodanline naine kirjutab mehele ette, mis ta tegema peab ja kellega läbikäima.

Nii jääb seltsimees wõõraks proletariaadile. Ja ainsaks parteilikkuse tundemärgiks jääb parteikaart.

Kõlbmatad parteilikked on joodikud ja lohakad kohusetäitjad.

Lehtedest kuuleme tihti raiskamistest riigiasutustes ja ettewõttetes. Enamasti on raiskajad wastutawad töölised, kes seda tühja kõhu sunnil ei teinud, waid joomise, kaardimängu ja muul põhjusel.

Puhastus peab parteist wäljaheitma meile waenulikud ollused, kulakud ja mitmesugused „endised inimesed“, kes salaja, oma minewikku warjates, parteisse on pugunud.

Peab silmaspidama, et parteilane peab rewolutsioonilise proletariaadi eesrinnas olema, sellepärast ka nõudmised tema kohta suuremad. Kes kahjulik proletariaadi ühisele tööle — ärgu olgu sel kohta kommunistlikes parteis.

Minni Emmus

**Serwe ilma töötawad naised toetawad
nõutogudemalitsuse võitlust rahu ja
sõjarlistade mahapanemise eest!**

Kuidas alkohol inimese keha rikub

Iga tööline tunneb oma masinat, mille peal ta töötab, ja teab kuidas teda hoida tuleb, et ta rikki ei läheks. Kuid imelik et ta oma enese wabrikut, see on oma keha õige puudulikult tunneb, teda sugugi ei hoia, isegi selle peale ei mõtle, et ka seda tarwis on korras hoida.

Inimese keha wõib wõrrelda eeskujuliku majapidamisega. Näituseks töötawad inimese kehas „lihttöölised“ — musklid ja näärmed. Musklid ehk lihaksed on sitked liha kiud. Oma laiali ja kokku tõmbamisega panewad nad meie kehas kõik liikuma: käed, jalad, südame, were, söögi soolikates. Näärmed walmistawad mitmesuguseid mahlasid: ila, sappi, kõhumahlasid.

Nende tööliste juhatamiseks on kehas üleüldine „juhataja“ ehk „juhatuseosakond“ — see on peaaegu ja selgroo üdi, ilma milleta kehas ühtegi tööd ei hakata ega lõpetata.

Töölistele jõumuretsemiseks ja uue materjali loomiseks on „tagawaraaidad“ — magu ja soolikad, kes toidu ümber töötawad ja teda weresse laiali saadawad.

Toitwat werd kannab kehas laiali „weosakond“ — süda ja weresooned, tuik- ja tõmbsooned.

Nagu ükski wabrik ilma kütmata läbi ei saa, nii on ka keha tarwis kütta, ja selleks on olemas „tõmbetoru“ ehk „wentilaator“ — kopsud, mille kaudu meie wärsket õhku sisse hingame ja ärakulunud õhku wälja saadame.

Peale selle on meil veel üks iseäranis tähtis osakond, „ehitusosakond“, see on suguosad.

Kui meie tahame et inimene terwe oleks, see on et wabrik hästi töötaks, siis peame hoolitsema, et ta head toitu ja kütet saaks ja et midagi ta osasid ei halwaks. Peame waatama, et haigused kallale ei tuleks. Haiguste põhjuseks on kas mõned wigastused wõi kihwtitused. Üks niisugustest kihwtidest, millega inimene ennast mürgitab, on alkohol.

Meie ei nimeta mitte üksi neid joodikuteks, kes alalõpmata juua täis on, meie nimetame ka neid joodikuteks, kes järjekindlalt igapäew, kuigi natuke haawal alkoholi, see on wiina ja õlut tarwitawad. Wiin äritab iga elawat kohta sellega, et sinna palju werd kokku tõmbab.

Kui wähesel mõõdul ja ainult juhtumisi piiritust makku satub, siis hakkawad mao seinad rohkem lima wälja ajama, mis nagu söögiisu ärataks.

Kui aga seesugune maoseinte äritus tihti kordub, siis jääwad maoseinad haigeks ja hakkawad ikka vähem ja vähem lima wälja andma, söögiisu kaub ja inimene hakkab kuiwama. On juba teada, et joodikud wähe söowad. Samasugune saatus saab kõigile kehaosadele osaks, kuhu piiritus puutub. On teada, et kui inimene klaasi wiina wõtub, siis tema suust wiina lehka tuleb. Kui meie niisuguse inimese kohe lahti lõkaksime, siis tunneksime terwes tema kehas wiina lehku ja isegi ta peaaegu lehkaks wiinast.

Sellest järeldame, et kui piiritus kõhtu, see on makku satub, siis ta sealt silmapilk weresse läheb, kes teda kehasse laiali saadab ja tähtsamatesse elunditesse kannab, kus liig suur werewool ja äritus sünnib, kuigi see haktuses mitte wäga kardetaw ei ole.

Kui meie aga seda piirituse portsjoni suurendame, siis sünnib terwes kehas suur kahjulik segadus. Joodiku kehasoojus tuleb wäljapoole, see on naha alla; selle tagajärjel kardab joodik enam külma kui kaine, ja joodik külmab palju kergemine kui kaine inimene.

Joodiku sugutung tõuseb kireks, kuna enese üle walitsemine peaaegu ulmatamise tagajärjel kaub, mispärast ta igasuguse toorusega ja kõlwatusega hakkama saab.

Peaaegu liig ärituse tagajärel tuleb terwes kehas korratus ja nõrkus. Inimene jääb segaseks, silmade ees käib ringi, jalad ei lähe sinna kuhu tarwis,

keel lallutab ja ei räägi seda mis peaks rääkima, käed lähewad iseenesest teisele kallale, et riidu norida.

Kui juba ühekordse wiina tarwitamise järele kõik kehaosad nii segamine lähewad, iseäranis weel nende „juht“ — peaju, siis wõib kujutada seda pöörast segadust mis sünnib, kui wiina tarwitamine päew päewa järele kordub; loomulik, et selle inimese keha kihwti tagajärjel nõrgaks jääb. Elus näeme, et inimest, kelle keha niimoodi piiritusega ärakihwtitatus, tihti raske on mõne aja pärast ära tunda.

Weresoonete seinad lähewad alkoholi mõjul apraks ja wõiwad iga wähema pingutuse wõi werewoolu surwe juures kergesti lõhkeda. Sellepärast on niisugusel inimesel, iseäranis weel kui ta mitte enam noor ei ole, wäga kardetaw ennast äritada wõi pingutada. Ärituse tagajärjel tungib weri peajusse, weresooned lõhkewad ja weri ujutab peaju üle: werejooks peajusse on tihti joodikute surma põhjuseks.

Süda, mis peaks terve ja sitke olema, jääb pehmeks, nõrgaks, wenib laiaks nagu wana kummi kott. Selle tagajärel ei suuda ta endiselt werd soontes edasi saata. Weri hakkab seisma jääma, terwes kehas on haiguse tundemärkisid. On wist kõigile tutaw, et joodikud näost tursunud on.

Parem ei ole lugu ka meie kopsudega. Alalisest wiinaõhust ja piirituseaurust hakkab tekkima põletik, mis enamasti tiisikuseks areneb. Joodik kõhib alati ja kurgus on tal kähin.

Terwe keha kannatab piirituse mõju all ja kannatawad ka muidugi sugunäärmed. Joodik jääb suguelule kõlbmatuks. Meesterahwad jääwad suguwõimetuks, naisterahwad kas sigimatuks wõi sünnitawad surnuid wõi enneaegseid lapsi.

Sellest kõigest näeme, et alkohol häwitawalt keha peale mõjub, ta nõrgaks ja eluwõimetuks teeb.

Peale selle ei tee joomine kahju mitte üksi isiklikult joodikule ja ta lastele, waid ka ühiskonnale, kui arwele wõtame ainult need miljonid puudasid wilja ja kartulidki, mis piirituse wal-

mistamise peale läheb ja tuhandeid tööpäiwi, mis joomise pärast tegemata jääwad, rääkimata riiklisest abist neile, kes joomise pärast on sandiks jäänud ja nende juuretulewa haige põlwe arstimisest, wangimajade kuludest ja nõrgameelsete-majade ülewalpidamisest, mis kuhjani täis on joomahaigeid.

Mis meie kõik ei wõiks osta selle raha eest, mis nüüd joomise kui ka joodikute arstimise ja hullumajade peale wälja antakse. Meie ehitaksime iiusad majad töölistele, muretseksime põllukui ka teisa tööriistu ja masinaid.

Kui kenasti saaks kodune perenaine, niihästi linnas kui ka maal, oma kodu mugawalt sisse seada, ta käiks ise ja paneks ka oma mehe ja lapsed hästi riidesse ja toidaks neid hästi, kui kõik see raha wäljaandmata jääks, mis mees wiina peale ära kulutab ja mis mitmesuguste ettekäänete all ära juuakse, olgu see pulmas, olgu see warrul, wõi sünnipäewal. Parem antagu raha perenaise kätte, küll tema juba oskab kodu mõnusaks teha, et ei tahagi seal wälja minna. Mõteldagu nende wäetite laste peale kes pööraselt peawad kannatama, kui isa juua täis on. Joodikul ei ole mõistust peas, ta tuleb kodu, riidleb, peksab naist ja lapsi. Joomine on haigus, ja kui inimene tunneb et ta haige on, siis läheb ta arsti juure; miks ei lähe siis joodik arsti juure? Mingu ta sinna targa peaga ja ta saab abi. Ta tunneb siis pärast isegi kui hea see on, et ta sest haigusest lahti sai. Tema naine hakkab kosuma ja lapsed julgewad jälle naeratada, mis neilt nende joodik isa ära rõõwis. Kodused perenaised, katsuge joomise wastu tõsiselt wõidelda; emad, teie lapsed saawad teid tänama selle töö eest. Katsuge mõjuda meeste peale, et nad endid arstima läheks. Ärge riielge joobnud inimesega, ta sellest ikkagi aru ei saa, aga rääkige ilusasti temaga siis kui ta tark on, ja soowitage talle arsti juure minna, ehk õigemine wiige ta sinna. Kui meie, naised, tõsiselt wiina wastu wõitleme, küll meie siis ka temast jagu saame.

Kuidas seda teha, sellest edaspidi.

Juuli P.

Ema ja laps

Sumised lasteasutused ja talunaine

Iga talunaene teab, kui raske on suwifel tiirel tööajal lastega. Kuhu panna lapsed? Põllule kaasa wõtta, — seal segawad nad tööd; kodu jätta, kuid selle hoolets? Kõik inimesed on tööl, jääb ehk mõni wana pime, jõuetu wanate wõi 7—8-aastane lapsuke, kelle hoole alla jätab ema oma wäitese ja rutab tööle.

Kaugel põllul olles mõtleb ema tihti murega oma wäiteste peale: mida teewad nad todus? Eht juhtus tulekahju, eht pillasid ükssteist maha jne. Sarnaseid juhtumisi, isearanis tulekahjusid laste läbi, kuuleme me suwel õige tihti. Juba siin, juba sääl põles küla maha. Mõnes kreisis hüüatse lapsi „põletajateks“. Mitte üksi tulekahjude läbi ei saa lapsi surma ega juhtu õnnetusi, tuleb ette ka teisi juhtumisi, näitaks: laste uppumised, loomade jalgu jäämised jne.

Niisugused puudused esinewad seal, kus laste järele waatab pime, jõuetu wanainimene. Eht jälle wanemad lapsed, kartes et külmetawad oma wäitse hoolealuse, mahiwad wiimase patju, raske riide sisse ja sellega lammatawad lapsje. Sarnaseid õnnetusi on tuhandeid.

Kõige õigem tee niisuguste puuduste kõrvaldamiseks on lasteplatside — sõimete organiseerimine. Sõimes on lapsed kuni 3 aastani, aias ehk platsil 3 aastast kuni 8 aastani, s. o. eelkooliealised lapsed. Linnas asub lastesõim — plats ja aed eraldi, kuna maal tuleb neid liita järgmistel tingimistel: näitaks, 6—7-aastane lapsehoidja wiib wäitese sõime, jääb ise ka sinna, eht lähed platsile, wõtab wäitse kaasa. Maa elu nõuab lastele ühist asutust kuni 8 aastani. Maal peawad niisugused asutused laste jaoks terve päew awatud olema ja erakorradel ka õõseti. Juhtub ju, et ema jääb õõsets põllule ehk luhale; niisugustel korradel jääwad lapsed õõsets sõime ehk platsile. Minult sarnastel tingimistel wastab sõim ja plats talunaise huwidale.

Talunaise tööwiljakust tõsta ja teda alaliseft hirmust wabastada, mis ta töö juures laste peale mõteldes tunneb, wõib ainult sel teel, kui organiseerime maal wastawad lasteasutused. See töö nõuab kollektiivsuft ja sellepärast on tähtis, et iga talunaine oleks oma nõu ja jõuga nende asutuste organiseerimisel abiks. Sm. Lenin ütles: „Raisterahwa abita ei suuda meie sotsialismi üles ehitada.“ Seni aga wõtab talunaine weel õige pisut osa ühiskondlifest tööst ja sellest aktiivsemalt osa wõtta wõib ta ainult siis, kui ta kas wõi osaltki wabastatud on koduseft tööst.

Sastesõim — plats annab wõimaluse talunaisel minna küla ehk raiooni koosolekule oma ning naabri naise huwisid kaitsema, ehk lugemisetuppa, ringist osa wõtma jne. Sastesplats — sõim ei anna mitte üksi kasu külale ja emale, waid ka lastele.

Talunaine saab wäga hästi aru kui tarwilik on õpetada last lugema ja ruitawad nende koolisaatmisega. Aga et 6—7-a. lapsel oleks tarwis õppida lapsi hoidma, pole tähtis. Igal emal tuleks lapsje teha-lise ja waimlise arenemise peale rõhku panna. Esimene lapsepõli 6—7 aastani on lastekaswatusje juures isearanis tähtis, siin wõib laps kergesti omandada halbku külgi ja ijeloomujooni, mis inimesele elutsajaks jääwad.

Kuidas ja misuguses ümbruses kaswab inimene lapseas, see määrab ära edaspidise arenemise, s. o. kas saab ta'ft töökas, korralik talupoeg wõi lohakas ja laisk, samati määrab see kaswatus ka ühiskondlise külje. Meie wajame inimesi, kes mõistaks igal juhtumisel ühiskonna huwisid kaitsta ja kellega on kerge ühiskonnatööd korda saata. Kõik niisugused omadused pärib laps omale esimestel eluaastatel.

Isearanis tuleb lapse kaswatusje juures rõhku panna ümbruse peale. Siin näeme, kui tähtis ja tarwilik on wäitse lapse kaswamine. Gestkätt tuleb hoolt kanda nende terwise eest.

Majakowo asunduse suvine lasteplats

Meil on laste surevus väga suur. Laste surevus ei olene mitte üksi waesusest, waid juurel osal pimedusest ja harimatusest. Maal on lapsed tihtigi tõhnad, werewaesed, inglisehaiguses. Kuid talunaine ei tea kuidas arstida neid haigeid lapsi, ta ei tea, et neid on tarwis looduse, wärste õhu ja päiteje paistele wiia. Iseäranis on tarwis, et lapsed suwel oleks kerges riietes: lühikesed kleidid, püksid, pefu lahtine, et laps saats wabalt hingata. Riisuguste riiete peale läheb wähem materjali, ta on odawam, kergem pesta ja kaulitum lastele.

Lasteaasutuste ülesandeks ei ole mitte üksi laste eest hoolitseda, waid ka õpetada emasid, kuidas tuleks neil oma lapsi kaswata.

Teiseks ülesandeks on lasteaasutustel: õpetada lapsi üheskoos töötama, elama ning kaswataada marksiifilist ilmawaadet. Lapsed on esiteks väga arad ja tagasihoidlikud, ei mõista üheskoos ei mängida ega töötada. Selleks peab plats appi tulema. Wilunud kaswataja juhatusel harjuwad lapsed esimestel päewadel üksteisega, hakkawad vähematele abiks olema ja aitawad söögi-keetmises, riistapesemises jne.

Töö peab olema laste jõudumööda. Ainult sel tingimisel õpetame lapsi üheskoos elama, töötama ja walmistama neid ühiskonnale. Peale seda wähendawad sõimed — platsid külades suwel tulekahjusid, laste surewust, tõstawad talunaise töowiljakust, aitawad talunaisi wabastada, annawad võimalust õppida, osa wõtta ühiskonna tööst ühes mehega ja kaswatawad terveid, tugewaid ühiskonna liikmeid. Kendes külades, kus riisugused asutused esimest korda organiseeritakse, waatab talunaine tihti selle peale pääliskaudselt, kui iga uue algatuse peale. Kus aga sarnane asutus juba töötab, muutub talunaise waade, ta näeb neid tagajärgi. Näeb, et lapsed suwe jookkul on koonunud, õppisid puhtalt käima, käed, filmad pestud, peatammitud, mitmesuguseid töid tegema. Sääil pole wallatust ega tee üks laps teisele haiget. Nad on tähepanelikumad kui need lapsed, kes platsil pole olnud. See harjutab ka emasid oma lastega paremini ümber käima ja neid puhtamine riidesse panema.

Lasteplatside — sõimede organiseerimine on väga tähtis ja tarwilik, kuna aga sel alal oleme seni tegelikus elus rohtem maha

jäänud kui ühelgi teisel alal, osalt sellepärast, et riigil muid suuremaid väljaminekuid palju on (tööstuse töstmine jne). Majanduslised võimalused ei ole meil aga veel nii laialised, et riik siinjuures kõiki teisi alasid suudaks tarvilisel määral varustada. Kannatab selle all ka eelkooli kasvatustöö. Kasvatustööstes asutustes on 0,58% lapsi, kuna aga meil Nõutogude Viidus üldse 11.916.818 last on.

Viida oleks siis selleks vaja teha, et kasvatustööstuste võrku laiendada ja seda tööd tõsta? Kõigepealt on selleks nais-seltsiliste endi isetegewust tarwis. Teisets — kohaliste organisatsioonide ja kultuurharidusliste jõudude kaasabi. Iga õpetaja, väliskooli töölise ja delegaadi kohus on seda küsimust selgitada niihästi koolis, kui küla ja raiooni koosolekutel. Tuleb luua sellekohane komisjon, kes eeltööd tegema hakkab. On soovitatav, et komisjoni saaks walitud eeskätt delegaadid, õpetaja ja lugemistoia juhataja, samuti ka, kus on, welsker ehk arst.

Komisjoni ülesandeks on: a) majanduslike abi muretsemine mitte üksi lasteplatši organiseerimiseks, waid ka kaswatajale tasu maksmiseks, b) ruumide eesti hoolitsimine, mööbli muretsemine, d) wälja selgitada, palju on külas eelkooliealisi lapsi, s.o. 3—8 aastani. Kus soowitatakse sarnaseid lasteasutusi awada, tuleb komisjonil kohe sellest kohalistele organisatsioonidele teadustada.

Kohaliste organisatsioonide ülesandeks on rahalise abi muretsemine mitte üksi platši organiseerimiseks, waid ka kaswatajale tööstus. Keskkoht wõib ainult mõnda üksikut küla warustada, s.o. kaswataja palga maksta, kuid seda on wähe, meil on tarwis warustada suurem protsent lapsi ning laiendada platšide võrku. Mööbunud suwel jäib paljud külad, kus oli soow awada lasteplatše, ilma kaswatojata, nimelt selle tõttu, et kohalised organisatsioonid ei teatanud õigel ajal raioonidele ja hariduseosafondadele, et wiimased kaswataja palga makstaksid ja kaswataja saadaks. Kaswatajad tuleb nõuda Eesti Pedagoogilisest Tehnikumist (Ленинград, В. О., 1 лин., д. 52), kes sellekohase ettevalmistuse õpilastele annab ja seda tööd juhib.

Soowitaw oleks sellest juba nüüd teatada tehnikumi, et tehnikum wõiks ühendusse astuda nende küladega ja mõnedki näpunäited anda eeltööde tegemiseks, et tööd õieti rajada. Siis ei tuleks sarnaseid wäärnähtusi ette nagu mööbunud suwel Siberis, kus raioonid saatsid platše organiseerima poliithariduslisi töölisi (Moskwo ja Rosenthal), kellel püüdis täiesti pedagoogilised teadmised kaswatusel alal.

Õbit need raskused ja puudused, mis meil uue elu ehitamises ette tulnud, wõime ainult ühiselt kõrvaldada, s.o. kui iga arusaaja külaelanik kaasa aitab, eeskätt aga nais-seltsilised.

Lüdi Kert

Kuidas lapse hirmu wastu wõidelda

Wiimasel ajal pannakse itka suuremat ja tõsisemat rõhku laste kaswatusel peale. Selleks uuritakse lapse terwiselisi seisuforda, tema ülewaltpidamist ja tema eluawaldusi üldse. Lapse hirmu peale pandi enne wähe rõhku, kuid nüüd on uuritud ja uuritakse seda küsimust lähemalt nii praktiliste kaswatajate, kui ka teoreetiliste teadusmehete poolt.

Lapsed kardawad metsloomi, wargaid, mõrtfukaid, wanapaganat, kodukäijaid j.t. Ka kohmetus ja häbelikkus on hirmu tundemärgid. Harilikult laps, kes ennast wabalt ülewal peab, peidab pea wõõrast inimest nähes ema sülle, wõi mastkeerib

kartust ebaloomulise wallatusega, rikub oma asju, ehk peab end jämedalt ülewal.

Need hirmud on juttude, muinasjuttude ja wanemate inimeste ülewalpidamise mõjul tekkinud.

Hirmu kahjulik mõju lapse terwisele on suur. Hirm ei lasse last loomulikult areneda, teeb teda passiivseks, ei lasse teda isegi harilikult tingimustes sobida ja wiib tema närwikawa tasakaalust wälja. Suured hirmud wõiwad last isegi närwihaigeks teha. Peale selle mõjub hirm halvasti seedimise, eristamise organide ja uue peale, mis omakorda nõrgendawad

lapse terwislist seisukorda ja teewad vastu-
wõtlitaks igasugustele haigustele.

Misfugused tingimused mõjuwad hirmu
tekkimisele kaasa? Peaasjalikult muidugi
wanemate inimeste ülewalpidamine. Näi-
tufeks last kallistatakse, hellitatakse, kuid
mõnesuguse koerustiiki pärast kargitakse,
ähwardatakse ja karistatakse waljult. Hal-
wasti mõjuwad perekondlised tülid, mis
sunnivad last alalist hirmul ja halwa
ootel olema. Veel halwem on kui lapsed
peawad koftu puutama jooanud inimestega.
Kuid tihti korralikud wanemad, kuid wähe-
teadlikud, hirmutawad oma lapsi igasuguste
kollidega, lotimeestega, muuslastega, hun-
tidega jne, ka teised, selles asjas rikunud
lapsed, mõjuwad siin kaasa. Kõik nii-
sugune ümbrus ja ümberkäimine annab
rikalikku materjaali lapse hirmutajutustele.

Mis tuleb teha, et wäljaarstiida lapsest
hirmutunded? Kõige esitaks tuleb last
kaitsta ülewal toodud hirmu äratawatest
tingimustest. Teisels, tuleb last tutvus-
tada nende asjadega, mida ta kardab. —
Laps kardab karwaseid asju — talle on
waja lähemalt näidata neid, anda talle
katsuda, kardab ta pimedust, siis on tar-
wis temaga tihemini pimedasse minna,

walgustada seda ruumi ja näidata et
pimedas asjad niisama korras on nagu
walgeski. Kolmandaks, wanemad inimesed
peawad alati rahulikul toonil seletama, et
tema kartusel ei ole mingisugust alust.
Kuid, teisest küljest, on waja last tutvus-
tada ka niisuguste asjadega, mis tõesti
kardetawad on, nagu tuli, tuline pliit,
triikraud, wõi tuline teemasin. Waja last
lasta tunda tule walu, et ta teaks ennast
hoida. Ja seda peab wanem lastma oma
juuresolekul muidugi ettevaatlikult sünni-
dada, sest ainult keelamine ahwateleb last
tingimata seda tegema mis keelatud ja teeb
seda siis, kui wanem ei näe, mille läbi
nii tihti suuri õnnetusi on juhtunud.

Kõpuks on waja lapse terwise eest hoo-
litfeda ja temale tingimused luua, et ta
loomulikult wõiks areneda, selleks on tar-
wis puhast õhku, terwet toitu, rahulist
magamist ja võimalikult rahulist
ümberkäimist. Ka mänguasjade, ni-
melt ehitusmaterjali, kuupide, lauakaf-
kete, pliitafi ja paberi eest on tarwis
hoolitfeda, et neid lapsel tarwilisel määral
oleks, mille peal ta oma loomat jõudu
harjutab — siis kaowad iseenest igasugu-
sed hirmud ja laps areneb loomulikult.

Ena

Ilukirjandus

Aleksander Päärson

Katkend pikemast pooleli olewast jutust „Tõus“

(Tegewus Walges-Eestis)

* * *

Widewik walitseb juba tänawatel,
kuid Andres Wärti kahetoaga korter
on pime kui keller. Mõõda elutoa seinu
libisewad wahetewahel waewalt märga-
tawad walguse warjud. Need walguse
warjud tulewad üle tänawa olewast
adwokadi kõögist, kus teenija pliida ees
askeldab. Toas tundub niiskust ja külma,
sest köetud pole seda terwe nädala
kestel rohkem kui ainus kord. Ja mil-
lega kütta, kui puid pole rohkem kuu-
ris kui paar halgu, need on selle jaoks,
et wahetewahel kartulid keeta. Ehkki
puid on hoitud wiimase wõimaluseni,

kuid siiski on need lõppemas ja uute
ostmiseks ei paista nõnda pea wõima-
lusi olema.

Hilda istub woodiserwal ja mõtleb
juba kartusega, kas wahest Andresega
pole õnnetus juhtunud. Andres on alati
korralikult kodu tulnud, kunagi pole
ta nõnda hiljaks jäänud. Ja nüüd on
Andrese harilikust kodujõudmise ajast
üle paari tunni möödunud. See asja-
olu paneb Hildat igasuguseid oletusi
mõtlemata. Ja Hilda juurdleb wiilwituse
põhjuseid:

Jäi ehk Andres ületunni tööd te-
gema? Kuid ta on ju hommikust saa-

dik söömata, ja leiwakildugi ei pistnud ta tasku. Aga kui ta sellegipärast tööle jäi? Wõib ju olla. Kuid see on kahtlane, sest hädaabi töös*) wist ületunni tööd ei lasta teha. Juhtus ehk Andresega mõni õnnetus? Ta rääkis, et täna pandawat mehi kiwa kangutama. Jäl ta ehk käsi-jalgupidi kiwi alla? Kuid siis oleks ju sõnum toodud. Wõi ei mõtlegi teadustada? Ehk teadustawad hiljem? Wõib kõik olla, aga ega Andres kiwi alla jäänud, ta läks mõne seltsimehe poole. Jaa, ega muud wõi olla. Küllap ta warsti kodu tuleb! Wõib olla, et astuski juba hoowiwärawast sisse. Kül'm on.

Hilda rahuldub ja tõuseb woodiserwalt. Käib paar korda pikkamisi mööda tuba ja paneb siis lambi põlema. Nüüd on walge ja wõib seda tuba lähemalt silmata. Ja silmamine ei paku midagi rõõmustawat, mitte midagi, millega wõiks rahul olla. Tuba on umbes wiis ruutsülda suur, wärwimatu põrandaga ja ajajooksul mustunud laigulise laega. Tapeedid on wanad, mõnest kohast katkenud ja põrandal ligidalt hallitanud. Hilda on hallitust igal nädalal paar korda nuustikuga maha pühkinud, kuid ilmub uus hallituse kord jälle, nagu oleks seda kibedasti tarwis. Ahju ligidal nurgas on raudwoodi, millele magamaheites nagu haiget tehakse, sest see krääksub ja kägiseb iga liigutuse puhul. Laud, paar kulunud põhjaga tooli ja üks pink, see on kõik see mööbel. Riided ripuwad woodi päetsi kohal warna otsas, sest riidekapit ei ole. Aastane poisslaps uinub suurrätikusse mahitult woodis.

Elutoa kõrwal on weel üks wäikene, umbes poolteise sülla pikkune kitsas tuba. Seda tarwitatakse sawhri ja keldri asemel. Riitulitel on mõned toidunõud, purgid ja pudelid. Põrandal mõned pütid ja kartulikotid. Pütid on enamasti tühjad, ühes pütis on puudaosa räimi, teises natuke seeni. Ja poolwakka kartulid on ka tagawaraks. Sügisel, kui pisut rohkem sai teenitud, siis muret-

seti neid, kuid nüüd on kõik otsakorral ja tulewik ähwardab pütid ja kotid mõneks ajaks tühjaks jätta.

Hilda istub laua ääres ja loeb mingit kulunud ja koltunud raamatut, millel puuduwad kaaned ja mitmed lehed. Lamp heidab nõrka walgust seintele, nagu poleks need seinad paremat walgust wäärt. Laps hingab rahulikult kuid kiirelt nagu tiksuks taskukell. Hilda hingab aeglaselt ja ohkabki wahelt. Ta ei ohka sellepärast, et raamatus haledat sündmust jutustatakse, waid ohkab eneselegi teadmata. Ta ei loe raamatut huwiga, ei kiindu sellesse, waid loeb lihtsalt sellepärast, et Andrese ootamine nii igaw ei oleks. Rind tõuseb ja wajub aeglaselt, mida wõib wõrrelda seinakella käiguga. On kül'm.

Köögist kuuldu sammusid. Hilda arwab, et Andres tuleb ja paneb raamatu kõrwale ning ruttab ukse poole. Uks lükati hoolimatult lahti ja läwele ilmusid kaks erariides meest.

— Elab siin Andres Wäراتi nimeline mees? — küsis üks meestest.

— Ja, elab küll, aga teda pole kodus! — wastab Hilda imestades, sest Andreisel pole niisuguseid isandanäolisi ja moodsates riietes sõpru. Kuid, ehk on siiski... ehk...

— See pole tähtis, kas Wäрат kodus on wõi mitte. Meile on ülesandeks tehtud Wäراتi korterit läbi otsida!

Mehed astusid tупpa ja panid ukse kinni.

— Mispärast, mispärast? — hüüdis Hilda kahwatades.

— Meie ei tea! Meie on walitsuse poolt käsk antud. Kui soowite, siis wõite käsukirja näha, ja ühtlasi palume, meid läbiotsimise juures mitte takistada!

Otsiti läbi kõik kohad, tuhniti ka kuuri all, kuid ei leitud seda mida otsiti. Hilda hoidis last süles ja waatas tuhnimisi pealt. Ta ei oskanud kuidagi arwata, mida otsiti. Warastanud nad ei ole ju, kuid mida siis otsitakse? Kuid kas nad wahest... ja kas nad wahest põrandaalust kirjandust ei otsi? Wist küll! Hiljuti olewat otsitud lähedal olewast majast. Aga...

*) Hädaabi tööks nimeatakse töötatöölistelet antawat tööd.

noojah, küllap... wist on Andres wangistatud... wõib olla, et ei ole, aga kus ta siis nii kaua on?

Läbiotsijad lahkusid sama targalt kui tulid. Nende nägudelt wõis selgelt lugeda, et nad pettunud olid. Üpris tore oleks ju ülemuse ette minna ja näidata, waat' seda ja seda leidsime meie, olime hoolsad ja õigust öelda, ega see leidmine na kerge olnudki, kuid meie eest ei saa keegi midagi peita. Ülemus oleks siis tingimata näo muigele tõmbanud ja mõnedki kiitwad sõnad kõikide sealolejate kadeduseks öelnud. Kuld nüüd peab teadustama, et pole midagi leidnud ja ülemus muidugi ei naerata ega pilla mõnd kiituse sõna, waid istub tõsisena ja wõib olla, et tõmbab otsaesiseги kipro.

Hilda astub kööki, kus tuse perenaine herne suppi keedab ja wargsi tulija poole kõõritab. Hilda tahtis tuppaa astuda, aga perenaine algas kädisewa häälega:

— Tea nüüd, mida teilt õieti otsiti, kas mõnda wargust wõi?

See peaaegu torkaw ütetus tegi Hilda wihaseks. Kuid siiski katsus ta wõimalikult ükskõiksest wastata:

— Mis teile weel meele ei tule!

— Aga mida nad siis otsisid?

— Wõi mina seda tean! Mulle ei öeldud mitte midagi.

— Kuidas? Ei öeldud! Minge ikka! Küll nad juba ütlesid!

— Minge küsige neilt!

— Njah! Tea'p seda kõike, inimesi mitmesuguseid. Meil siin kõõgis asjad nii logalaga, ja... kaob mõni asi ära...

— Mis te sellega tahate öelda?

— Mis siin öelda wõi ütlemata jätta, iseenesestki mõista.

— Noh, mõistke aga pealegi, mis teil muud ikka teha on!

Hilda astus tuppaa ja löi ukse peaaegu pahaselt kinni. Pani siis lapse patjadele ja hakkas tuba mööda edasi-tagasi sammuma. Laual tiksus kell ja kõõgist kuuldus taldrekute kõinat ja kulbi klõbistamist.

Wäljas oli tuul tõusnud. Wingus waewalt kuuldawalt akne taga, nagu jõuetu ja nälginud koer, kes surmaeelsetes krampides. Hilda käis rahutult ning mõttes, ta oli juba peaaegu kindlas arwamises, et Andres wangistatud on. Mida muud see Andrese kauane äraolek tähendab. Samuti ka läbiotsimine.

Aga mida Andres siis tegi? Ta on wahest kole äkiline. Kuid midagi kurja Andres ei teinud. Selles wõib kindel olla. Küllap ta ütles midagi. Ja nüüd on niisugune aeg, et mitte midagi walitsuse kohta ütelda ei tohi. Niisuguse töö juures tuleb tahes ehk tahtmata mõndagi ütelda.

Kaua mõttes Hilda, kuna wiimaks magama heitis. Wäljas aga wingus tuul juba waljemalt. Pimedus ja külm tuba. Rahutu uni ja lapse wahetewahel poolkuuldawad hääliitsused.

* * *

*Läbi akna, jäälillede waatan
lume liuglewat lustilist langust.
Toast, pilgul kurb-nukral ma saadan
lumehelbede wallatut mängu.*

*Rusuw... Kõik ruttawad tööle.
Wabrik... Me' oma ja ühine kodu.
Mind ikka seob aga wäike Elmiire —
päewaks ja õhtuks ja wastugi koitu.*

*Wabrik ja klubi ei unune.
Ajaga astuda tahaksin sammu,
kuid Miire ja toakene umbne...
Pole klubisse saanud ju ammu.*

*Lastekodus saab koha Elmiire.
Pääsen siis toast ma, rõhuwast kongist
kollektiwi, kus töö pole piire, —
see mu püüe, mu igatsus ongi.*

PÄÄLE TÖÖD

OLED NII LÖBUS JA OLED NII WARMAS,
 ÕITSED KUI LILLEKE, LAULAD KUI LIND.
 KUI SA WEEL NAERAD SIIS OLED NII ARMAS,
 OLED NII ARMAS JA RÕÖMUSTAD MIND.

PALJU JAH LAULDA EI OLE SUL MAHTI,
 KUTSUB SIND KLUBISSE MUUSIKARING.
 JUBA SA LÜKKADKI UKSE WIST LAHTI;
 SILMAD SUL SÄRAWAD, LÄIGIB KA KING.

LAULDES JA NAERDES SA WÄLJA NÜÜD LÄHED.
 TULED EHK KAASA MUL? KÜSIB SU HUUL.
 TAEWAS WIST HIILGAWAD TULISED TÄHED?
 TÕUSNUD EHK KUUGI, WAST TUJUTSEB TUUL?

SIISKI, NOH SIISKI MA TULEN KA KAASA;
 WÄLJAS ON HANGED, WIST KÕRGED KUI MÄED?
 TÄNASE PÄEWA ME KANDSIME PAASE,
 KANDSIME PAASE, ET PINGUL MEIL KÄED.

WAATA, MU KALLIM, KUIS WILGUWAD TULED,
 WILGUWAD TULED . . . JA KÕIKJAL ON RUTT.
 LANGEWAD HELBED KUI LUIKEDELT SULED,
 KÕMISEB TRAMM . . . JA LUSTILIK JUTT.

OLED NII LÖBUS JA OLED NII WARMAS,
 KULMUD SUL KUMERAD JUST NAGU MÄED.
 WARSTI SA KLAWERIT MÄNGID, MU ARMAS,
 KLAHWIDEL TANTSIWAD WÄIKESED KÄED.

ALEKSANDER PÄÄRSON

— — — — —

Ena, lähme täna lugemisetuppa!

— Homme pühitsetakse Rahwuswahelist Naispäewa ja õpetaja käskis kõiki emasid lugemisetuppa tulla, — ütles Elli, koolist koju jõudes.

— Eks wõiwad minna, kel aega küll on, — wastas ena pliidi juures toimetades.

— Aga kas sina ei mõtle tulla? — küsis Elli aralt.

— Oled sa hulluks läinud wõi! Ei tea mis asi mind sinna ajab. Kas sellest küll ei saa, et isa seal oma kallist aega wiidab, et Kusti seal õhtuti sei-

sabki — küll kursustel, küll koosolekutel, küll näitemängu ja laulu proowidel. Sinust ja Jukust ei ole ka enam mingisugust abi.

Wiimaste sõnade juures tundis Elli, et ta tõesti on wähe emal abiks olnud, sest kõik aeg kulub kooli ja pioneeritööde peale.

— Igaüks katsub aga, et ta kodust wälja saab, — jatkas ena edasi, — ja mina, lollike, muudkui aga tõmba, nii et hing kinni jääb. Siin on loomad toimetada, siin on sukad, kindad nõe-

Leningradi 37. lastemaja pioneerid

luda, lõngad kedrata, söögid teha . . . Jeesuke, kui mina ka peaks niimoodi aega wiitma nagu teie, siis oleksime warsti paljad nagu Kärasauna omad. Ja oleks siis olema mõni püha, mida pühitseda, nagu jõulud, lihawõtted wõi nelipühid . . . Siin mõtlewad mõned narrikesed päewa wälja . . . Naispääw . . . No kes seda enne on kuulnud . . .

Warsti peale õhtueinet pani isa palitu selga, wõttis mütsi ja ütles:

— Ann, ma lähen lugemisetuppa juhatuse istangule; tulen paari tunni pärast.

— Mine aga mine, — sõnas ema päris pahaselt. — Lase aga noortega wõidu, sa wana narr! Teised mehed nokitsewad ikka midagi ka õhtuti teha, temal pole muud kui koosolekud. Nagu need koosolekud kedagi toidaks. Ega see asi heaga ei lõpe, see on kindel. Küllap nälg on warsti ukse ees . . .“ Nii nurises ema weel kaua.

Magamise eel said Elli ja Juku kõõgis kokku.

— Ega ema ikka homme lugemisetuppa lähe, — ütles Juku, kes esimest aastat pioneer oli.

— Tead, Juku, — ütles Elli saladuslikult, — katsume homme emal nii palju aidata kui wähegi wõime. Tõu-

sème warem üles, — sina tood puud ja wee, mina nõelun sukad, teen toidu, ja kui koolist koju tuleme, küürime piimanõud, kõõgiriistad ning peseme pörandad. Eks?

— Aga kes mind äratab?

— Küll ma äratan, aga et sa siis kohe tõused.

Hommikul ärkas Elli ja kuulis kui kell löi 5. Ta tõusis kärmosti üles, riietus tasa ja hakkas Jukut äratama.

— Juku, Juku ae, tõuse üles, — sosistas ta, poisi õla raputades.

Juku pomises midagi unes ja wehkes kätega, nagu tõrjuks ta kärkseid.

— Waat kus on pioneer, — sosistas Elli päris kõrwa sisse. — Tõuse nüüd üles, ise andsid eila sõna!

Juku tõusis istukile ja küsis ehmatanult:

— Mis? Mis on juhtunud?

— Kuss!

Elli sulus ta suu ja hakkas midagi ettewaatlikult rääkima. Warsti sai poiss aru, milles asi seisab. Lapsed hiilisid tasa kööki ja hakkasid toimetama. Peagi ärkas ka ema.

— Noh, mis teie arus on? — küsis ta. — Kell alles kuue peal ja nemad juba jalul!

— Ema, täna on Naistepüha ja sina pead puhkama. Meie ise toimetame

tänased talitused, sina ära wälja mi-negi.

— See on küll tehtud, mis teie teete, — nurises ema, kuid mitte kurjalt.

Lapsed toimetasid kiiresti ja kella kaheksaks olid puud ning wesi köögis ja hommikusöök walmis. Nad katsid laua ja panid ema istuma. Ema tegi märkust jahukaste üle, et see olewat kõrbenud maiku, kuid see märkus tuli rohkem nalja toonil.

Wäike Matu ulatas emale tassi ja ütles oma töbi keelega:

— Täna kõik aitame emal tööd teha — mina laian paja alla pilpaid ja aitan kaltulid koolida.

Kõik hakkasid naerma. Ema pööras näo kõrwale, et peita pisaraid, mis laste hellusest tekkinud.

Kui lapsed koolist tulid, hakkasid nad kiiresti tööle ja paari-kolme tunni pärast olid pörandad puhtad, riistad küüritud ja loomad toidetud. Elli tundis wäsimust ja tal hakkas kahju emast, kes iga päew pidi niimoodi rahkeldama. Ta pesi silmad puhtaks ja ütles:

— Noh, ema, tänased toimetused on tehtud, nüüd hakkame lugemisetuppa minema.

— Kas see ei ole üks tühja taga-ajamine! Mis ma sealt ära ei saa, — tõreles ema, kuid ise hakkas riietuma.

Lugemisetuba oli inimesi täis. Linnast üks naisdelegaat kõneles:

„Oktoobrirewolutsioon wabastas naise, andis talle täied õigused, andis wõimaluse õppida, tegi talt waba inimese, aga mõtelge järele, kas meie kasutame neid õigusi. Supipotist kaugemale ei

taha keegi palju näha. Elu läheb edasi; meie lapsed püüawad uut elu ehitada, aga meie olemõ nagu kanad, kes pardi pojad on wälja haudunud ja kokkunult peawad pealt waatama, kui nende pojad tiigil ujuwad. Kuidas seda asja parandada?“ jatkas kõneleja. „Kõigepealt on tarwis tihemini kokku koguda ja arutada, kuidas sellest seisukorrast wäljapääseda...“

Peale selle andis kõneleja palju praktilisi näpunäiteid, mis emale korraga paistsid nii omased olema.

— Tõsi ta on, — mõtles ema.

Weel ei jõudnud käteplagin waikida, kui näitelawale ilmus tema Elli walges pluusis, punase kaelasidemega.

— Jumaluke, kas Elli ka hakkab rääkima!

Ema südant täitis hirm ja ühes sellega uhkus.

„Seltsilised pioneerid!“ algas Elli julgesti. „Kes aitab meie emadel maha raputada wanad eelarwamiste ja harjumuste ahelad, kui mitte meie, pioneerid. Wähe on ainult ilusatest sõnadest, tarwis tegudega aidata meie emadel wabaneda neist kodustest töödest ja mureddest. Kui emad tunnewad, et tütreid ja pojad neile abiks on, siis ei takista nad meid uut paremat elu ehitamast, waid aitawad isegi kaasa.“

Täna, Rahwuswahelisel Naispäewal hüüame kõik:

— Elagu pioneeride emad!“

— Hurra! — kisendab saal. Kõik plaksutawad käsi. Waimustusest pühib ema pisaraid; ta tunneb endas mingisugust jõudu, kõik inimesed on nagu armsamad, elu nagu ilusam.

Ainetel Selma Kirsch

NAISPÄEWAKS

on „KÜLWAJA“ kirjastusest saada

Bassurmanski ja Tank

„Naistöoline Oktoobri barrikaadidel“

50 lhk. — Hind 35 kop.

Walgest Eestist

Langenu mälestuseks⁷ SI. W. KLEMENTI

Eesti „demokraatliste“ wangimajade „demokraatlise“ korra ohwrina langes üks aktiivsemaid, klassiteadwamaist Eestimaa proletariaadi naiswõitlejaist — 16. weebruari suri Tallinna wangimajas pikaajaliste plinade tagajärjel seltsiline Wilhelmiine Klementi.

Si. Klementi sündis 1904. aastal tööliste tütreana. Warakult suri isa. Ema pidi kojanaise ameti kõrwal veel muud tööd tegema, et endal järele jääda. Si. Klementi sündis 1904. aastal tööliste tütreana. Warakult suri isa. Ema pidi kojanaise ameti kõrwal veel muud tööd tegema, et endal järele jääda.

Juba noorena paisis Willi teiste laste hulgast oma terawmeelusega välja. Peale algkooli lõpetamist läks ta, wanema õe ainelisel toetusel, keskkooli, kus ta üks paremaid õppijaist oli. Opetajaskonnale aga ei meeldi wäike Willi „makswa korra“ waenulik ilmawaade ja ta heidetakse keskkoolist välja, kui „kõlbmata element“.

Willikene teab aga, et teadus on proletariaadile sama wõimas sõjariist kui kodanluselegi ja ta jätkab edasiõppimist õhtukeskkoolis, kuid ka siin tabab teda sama saatus — anderikas Willi heidetakse wimmasest klassist välja. Nüüd andub ta täielikult klassiwõitlusele.

Willi, kes kõik töölisperekonna wiletsused kaasaelanud, jõuab juba warakult otsusele, et tee wabadusele wiib üle wõitluse, wõidu kaudu kurnajate üle. Juba 15 a. kooliplikakesena wõtab ta osa pörandaluse noorte ühingu organisatsioonist. 1920. a. astub ta proletarisse noorte ühingusse, mille rüüstamise järele — 1921. a. kewadel, kui ühing tegutseb pörandal — saab selle aktiivsemaks pörandaluseks organiseerijaks. Selle kõrwal ei loobu Willi kodanluse poolt laialipaisatud ridade koondamiseks kasutamast neidki legaalseid wõimalusi, mis olemas. Ta organiseerib töölistest laulukoori, keda esialgu juhatab. Milline mõju, milline poolehoid oli sellel laulukooril — keda juhatab, toolilt ehk taburetilt, wäikene 17 a. käharpaline — Willi, — kes oma wõimsate wõitlusele kutsuwate lauludega äratas paljudes klassitunde — seda on paberil raske kirjeldada.

Sama a. 24. juunil arreteeritakse ta kaitsepolitsei poolt, kuid wabastatakse peale 2 nädalalist piinamist ja usutlemist. Veel suurema õhinaga jätkab Willi organiseerimistööd, organiseerides koolide juure noorte rakukese, ametiühisuste juure noorte komisjoone. Üleeestimaalisel noorte kongressil 1922. a. esitas ta resolutsiooni — milles nõuti haridusministri Baueri ametist tagandamist, — mis saigi ta õppimisele nagu juba ülalpool tähendatud, saatuslikeks. 1922. a. mil Eestis esimest korda pühitseti Rahwaswahelist naistepäewa, oli selle organiseerijaks jällegi si. Willi.

1. mail kõneleb ta Rusalkal, Kadriorus, kutsudes noori kodanluse wägiwalla wastu wõitlema. 8. mail arreteeritakse ta teistkorda, ning 1923. a. märtsikuus mõistab „demokraatlik“ kohus ta 6 a. 8 kuuks sunnitööle.

Kodanluse wangimaja müürid ei suuda aga isoleerida wabadust ja wõitlust ikkawat Willit — ta põgeneb sama aasta kewadel ühes kuue kaaslasega. Wabadus ei kestnud aga kaua. Willi ühes kaaslastega arreteeritakse 5. juunil Kopli rannas uuesti. Augusti-kuus saadetakse si. K. Wõru wangimajja — järgneb põgenemiskatse, sellele ümberpaigutamine Pärnu, kuid ka seal ei loobu Willi põgenemisploaniest. Ühegi wangimaja ülemus ei „salli“ wäikest Willit, katsub temast wõimalikult rutem lahti saada. Nii sõidutab kodanlus teda siis ühest wangimajast teise: Pärnust—Tallinna, Tallinnast—Paide, Paidest—Tartu, Tartust—Walka, Walkast— jälle Tallinna, seega takistades põgenemiseplaanide teostamist. See on aga kodanlusele wäga tülikas meetod. Warsti leitakse uus tee. Hakatakse noort elu pikkamööda kuid järjekindlalt surnukspiinama. Iga juhust kasutatakse selleks, et wäljakannatamatuid wangimaja tingimisi Willi suhtes weelgi wäljakannatamatumaiks teha. Juhtus Willi wangimaja ülemaga rääkima käed taskudes nagu Pärnus, — saadeti kartserisse, mille pörandale enne walati weti, et midugi terwistappew röske putkas weelgi röksem oleks, et wang kogu aja oleks jalul. Karjerit ja teisi „demokraatlisi“ piinaabinõusi praktiseeriti hoolega. Tagajärjed olid kodanlusele rahuloldawad: noor, energiline, täis elujõudu organism närtsis. Willi jäi tiisikusse. Neetud kodanlus ei annud mingisugust arstiabi ja alles siis, kui surm mõõdapäasemat, nagu oma „demokraatla“ wabanõuseks, õigustuseks saadeti Willi pool

surnuna wangimaja haigemaja, kus ta 16. weebruaril s. a. suri. Willit ei ole enam!

Kodanlus võib rõõmus olla — „demokraatiline“ surnukspitamine andis tagajärgi. Kuid nagu kõik ta rõõmud, on seegi üürike. Tööliste noorte hulgas elab edasi Willi kuju, kes eeskujuks hulkadele. Ühisel jõul jätkame,

mille teostamise eest võitles ja millele ohverdas Willi oma noore elu. — Wiime läbi proletarise rewolutsiooni, mis wääriliseks mälestuseks Willile ja sadadele teistele kangelastele.

Au langenule!
Needus timukatele!

Joobnud ja mädanew Eesti

Joomine on kodanlikes korras harilik asi, sest walitsew klass, oma kadu ettenähes, püüab „maitseada elu“ niikaua, kuni ta alal püsib. „Elu maitsemise“ all mõistetakse peaaesjalitult alkoholi tarvitamist ja sugulist kõlwatust. Suugawad restoraanid õõ läbi, peale selle weel igafugused salaurkad ja awalikud majad. Kõrtsi kultuur õitseb lopsakalt. Kuid ta kurnatud kihid on wäga palju alkoholi mõju all, sest hirmus surwe ja meeleheide sunnib meelt kihwitama wiinaauruga, et ajutiselt unustada kolebat seisukorda.

Lafeme Eesti kodanlusi ise rääkida. Kuigi nad oma pahedest waitida armastawad, tulewat need wägisi fiiski nähtawale. Nii puundutati alkoholi küsimust riigi käesolewa aasta eelarwe arutufel. Selgus, et riigi eelarwe tuludest on ettenähtud 16% piiritusemonopolist, eelmise aastaga võrreldes suurenes see summa 250 miljoni krooni võrra. „Postimees“ 19. jaan. s. a. ütleb: „Just nagu saatuse pilkena kostab, et meie oma wabariigi („Post.“ sõrendus — S. A.) päiwil riigieelarwes wiinale samuti suure tähtsuse anname, nagu see sündis suurel Wenemaal.“ Ei, härrad, see pole saatuse pilge, waid ajaloo raudne tõsiasi. Tsaririkord oli mädanenud, hingewaakumas ja wõttis üheks omaks toets wiinapudeli. Te kaskute samuti mädanenud riigi samibaid piiritusepudelitega toetada. Et 250 miljoni krooni võrra piirituse tulu suurendada, on teda waja wastawalt rohkem kodanikkudele sisse joota.

Walnistatakse piiritust Gestis õige õht-ralt. Riigi arwestik toob selle summa, mis ära tarvitati läinud aastal — 29,2 miljoni kraadi jooði riigi piirides maha ja wälja weeti 20,9 miljoni kraadi. Sellest wäljaveetawast piiritusest tuli aga suur hulk salakaubana tagasi, sest wälisuru õtsumisel on wäljaveetud piiritus hulk oda-

wam. Tallinnat kutsutakse piirituseweda-jate linnaks. „Wiinahiina kõrgendusega aitasime omal ajal seks kaasa, et odaw wälispiiritus endiselt suuremal määral maale hakkas woolama ja tema tagastõrjumisel niijästi salakaubitsejad kui piirituwalwurid oma werd pidid walama.“ („Post.“ 19. jaan. s. a.) Kõige rohkem ostawad Tallinnas majasid piiritusekuningad. „Need (s.o. piiritusekuningad — S. A.) on heldemad hinda maksma. Piiritusekuningad olid õige ägedad ostjad 1927. a.“ („Post.“ 27. jaan.) Seesama leht arwab wälja, et 150 aasta pärast kogu Tallinn piiritusekuningate oma on. Ütleme omalt poolt, et töwrahwas niikaua küll ootama ei jää.

Õlut aeti 5.626.680 krooni eest. See on suurem kui põllutööministeeriumi eelarwe. Kui aga keegi arwab, et Gestis ainult „isamaa“ piiritust ja õlut juuakse, siis effib ta rängasti. Eesti härrased pummeldawad mitte ainult „prostoi“ jookidega, waid lasewad endile hea maitsta wälismaa wiinasid.

Juuakse igalpool. Juba koolides saab joomine alguse. Üliõpilased ja akadeemiline haritlastond, see maa sool, on joomise seadnud mingifuguseks kõrgemaks kombeks. Üliõpilaste ajakiri käsitab hulk ostusõnu, mis haritlaste kiht joomise mitmesuguste astmete jaoks tarvitab. Isegi skandaalide ja kateluste seadused on wäljatõttatud ühiskasjaliselt. „Päewaleht“ 14. jaan. s. a. ütleb, et joomastatistikat kõige paremini teadwat Tartu õlle- ja wiinawedajad. Pastorite konverentil ütles praost A. Mohrfeldt järgmist: „Rahwad on alkoholi merde uppumas... Mädanemine algab tüdrukuteft peale, pisikestest poisikestest rääkimata... Tuli on põlemas üle maa, kuid pasunahäält pole kuulda kusagil. Leigus tapab meid. Alkoholisim

omas toleduses lainetab wabalt, kirik ei kõsagi." Kirik siiski „kõsfas". Sealhomas konverentsil ütles praost H. Põld, et armulaud olewat hingerohi, ja kui ihurohtudel piiritust on, siis peab seda hingerohul ka olema. Mitmed pastoriid seletasid, et kogudus neid sugugi halvemaks ei pea, kui nad joowad.

Joomisega ühes käiwad muud kõlwatused. Nendest loomulikult seisab suguline efitohal. Niisamajugune kodanikuõigus, nagu joomisel, on Eesti prostitutsioonil ja sugulisel kõlwatusel. Ka need nähtused algawad juba koolidest peale. „Päewalehe" teatel on mitmed leikkoolide naisõppurid kombulswalwes kui prostituteerijad registreeritud, kodanline ajakirjandus tõstab hädatiisa suguhaiguste lewinemise üle koolides. Reikkooliõpilased, üliõpilased ja akadeemiline haritlastfond prasib, joob, organiseerib wäljasõituseid Tartu ümberlaudssetesse mülgastesse. Noorsugu on kõlbliselt nii langenud, et kodanlus ifegi oma wariseerliku kõlblusemõiste nurka wistab ja mõtteid mõlgutab, et noorte „wabaarmastus" nii kuri polewatki. Prostitutsioon ei piirdu elulustelustega. Wõtte kodanliste lehtede kuulutusel ja leiate järgmist: „Keeli rääkija kena neiu palub mingit puhamat ametit wõi üksikule härrale majapidajaks". Nurutakse „härradelt" raha laenuks ju. Ka kõiksugu „puhamate ametites" teeniwad neid on sunnitud sageli kõrwalteenistust otsima, sest amet nõuab moodsat riidetust, palk aga on niiwõrd wäike, et süüagi sest ei saa. Sa peremehele wõi ülemusele wastu panna ei tohi. Ei ole ju kodanlusmaal wastawat seaduse paragrahwi, nagu meil, ei mingit tõblise kaitset. „Postimees" 4. weebr. toob selle enesepakkumise õigustuse: „Argu arwatagu, et nügude maailmine on naistel niisama ilus ajawiide. Ajawiitek ta wõib olla ainult nendele, kellel pole teha midagi

muud. Kuid ka kutseline naine, peetagu teda silmas kus tahes, mängib närwilikut puudritoosikefega ja huulepumatisega, sest enam kui sagedasti on need tema tõelised relwad wõitluses olemasolu eest."

Wäljapääsu kodanlus seisutorrast ei leia. Reegi „Päewalehes" kirjutab, et waja oodata, „kuni see hullalainud noorsugu wälja sureb ja uus parem kasvab. Karskusetõõd teewad mehed sarnaselt: „Mõnigi joomaarst peab naistele ja lastele nõdalas igapäew ühe tabelitega ja mudelitega walgustatud loengu wiinatattu wastu, aga laupäewa õhtul oma korporatsioonis, kus 75% joomahaiguid, lallutab, tunneb end kui kodu." („Päewal." 14./1.) Pastor Alweri tegusid paljastab „Waba Maa", ettetuues faktid. Kohtupalat saatis „W. M." toimetusele järgmise seletuse: „...Teie arwates ei wasta pastori ametile: naisterahwaga armuühendusesse astumine, mille tagajärjel wiimane sünnitab wäljaspool abielu lapse, pummeldamine restoraanis arweid maksmata ja naisterahwa wõrgutamise temaga armuühendusesse astumise eesmärgiga. Toõud faktid kohtupalat loeb ainuüksi pastor Alweri eraellu kuuluwateks ega mingisuguses ühenduses olewateks tema awaliku tegewusega waimulikuna ja koguduse hingekarjajena."

Pastorite konverentsil nõudis praost Mohrfeldt tegusid, mitte ainult sõnu. „Argu jäägu sõnad sõnadeks. Teod järgnegu!" Pastor Alwer andis tegusid, mille eest talle kogudus kawatsawat kulbristi annetada.

Ka meil on N. Liidus wana torra poolt pärandatud pahesid, nagu joomine ja muud. Meie paljastame neid, et aktiivselt nendega wõidelda, neid kaotada jäädawalt, ja meil on selleks eeltingimused. Kodanline ilm aina kasvatab neid juure. Walge Eesti on kõrts ja mülgas, kust töörahwas muidu ei pääse, kui kututab kodanlise torra.

Selma Aro

**Sulgemalt walige naistöolisi, talu-
tõdrutuid ja talunasi juhtiwale tööle!**

Kodused juhatused

Perenaised, tarvitage rohkem kaunvilja

Praegune, kowadpoolne talw on eriti meie perenaistele raske toiduvalmistamise, nimelt just toidu mumekefistamise mõttes. Soidised, soolatud ja kuwatatud aiastadud on lõpulorral ning wärstelt alahoitaw juurwili on jageli ebakohaste hoiuruumide tõttu oma wärtusest juba palju taotanud. Ka on liha nüüd martja wähem kui sügisel. Nü puudub toiduainetes juurem walit ja tuleb weel kaua oodata, kuni meie aiapennrad meile sealt midagi wärstet saawad pakkuma. Sellepärast oleks soowitaw rohkem kaunvilja peale rõhku panna ja seda tarwitusele wõtta.

Toitwuse poolest ei jää kaunwili teistest toitollustest taha. Rääituseks sisaldawad kaunwiljad enestes rohkemal arwul muna-walget kui lihas. Minutene mis neis puudub, see on rasw, kuid seda tuleb toidu valmistamisel sinna juurde lisada, nimelt soolatud ehk suitsetatud sealihaga näol.

Miks meie perenaised kaunwilja nii wähe tarwitawad, oleneb osalt ka sellest, et neid kaua peab keetma, mis omatorda kaunis tüütaw töö on. Sellest wiimasest hädast saab aga kaunis kergelt üle, kui meie kaunwiljad enne keetmist hoolega ära leotame, umbes 16—18 tundi, neid pehmes wees hoibes. Si ole aga pehmet wett käepärast saada, siis lisatakse harilikule kaeruweele natuke söögijoodat juurde, umbes $\frac{1}{4}$ teelusikatäit kahe toobi wee peale. Eriti hoolsalt on herneid ja ube tarwis leotada, kuna lääjad wäheaja ajaga walmis saawad. Ube peab enne keetmist weel kupaatama, (mõnikord mõjuwad kupaatamata oad seedimise peale halvaste) s.o. oad lastakse leotamise wees kiireste keema minna, siis walatakse see weji pealt ära ja pannakse uuesti mõeldawaks toiduks keema. Samuti toimetatakse ka herneste

ja läätsadega. Keetma peab kaunwilja samuti pehmes wees.

Silmaspidades, et kaunwili kaunis raske seedida on, siis tuleb selle järele ehk juure mingit happerikkast toitu tarwitada, sest happed soodustawad (wõimaldawad) muna-walge olluse põhjalitumat seedimist. Siin wõiks wast soowitada ube hapu kapsastega keeta, mis esiteks, wõtab ubadelt nende wänge maitse ja tergendab seedimist, jne.

Wäitsed kohupiima koogikesed

Ained. Muretaigen: 300 grammi jahu, 150 gr. wõid, 80 gr. suhkrut, 1 muna, 2 supilusikatäit hapukoort wõi hapupiima.

Täidis: $\frac{3}{4}$ kilogrammi hääd kuiwa kohupiima, 4 munatollast, 200 grammi suhkrut, 2 supilusikatäit haput mahla (jõh-witaweti).

Muretaigna valmistamine: Jahu pannakse kuhjana lauale. Restele tehakse auk ning lüüakse sinna sisse terve muna ja hapukoort. Muna ja hapukoort ümberolewa jahu peale raputatakse suhtur ja sellele wäitsed wõitükikesed. Nüüd segatakse kõik pikema noaga segamini, kuni saadakse paras taigen. Lõpupoole segatakse (lastetatakse) taigen ruttu käte wahel weel kord läbi, et mitte soojaks ei lähets. Siis wõetakse taignast wäike osa, pannakse wäikese liiwakoogi wormi põhjale ja waju-tatakse sõrmega ühepaksuselt üle terve wormi laiali. Sellised wooderdatud wormid täidetakse kohupiima täidisega ning küpsetatakse kaunis tulisest ahjus helepruuniks.

Wooderdatud wormid wõib jätta ka täitmata ja küpsetada. Pärast küpsetamist lüüakse wormist wälja ja täidetakse puu-wilja ning marjadega. Kaunistamiseks kõlbab siinjuures punane tarretis (shelee). Ka wõib täitmiseks tarwitada mitmesugust kreemi.

Kohupiima täidise valmistamine

Kohupiim surutakse (kerutakse) lusikaga läbi sõhvjõdela, siis lisatakse sinna juure hapukoort, munakollased, suhtur ja maitseteks natuke vanilliini. Saadud segu klopitakse tublisti ning täidetakse wormid.

Lutikate hävitamine

Et lutikad tõeste väga vastitud elukad on, seda ei salga meist keegi ja igamees tahaks neist, parem täna kui homme, lahti saada. Neid on väga wisa majast välja saada. Siin wõiksin maa perenaistele soovitada mõnda rohku, mis neid tõsiselt hävitab, kuid kahjuks ei ole meil linnas neid kõiki saada:

1) Esimene ja kõige parem on sea sapi wedelik. Seda rohelist willi sea maksa küljes tunneb wist küll igaüks. Sealt

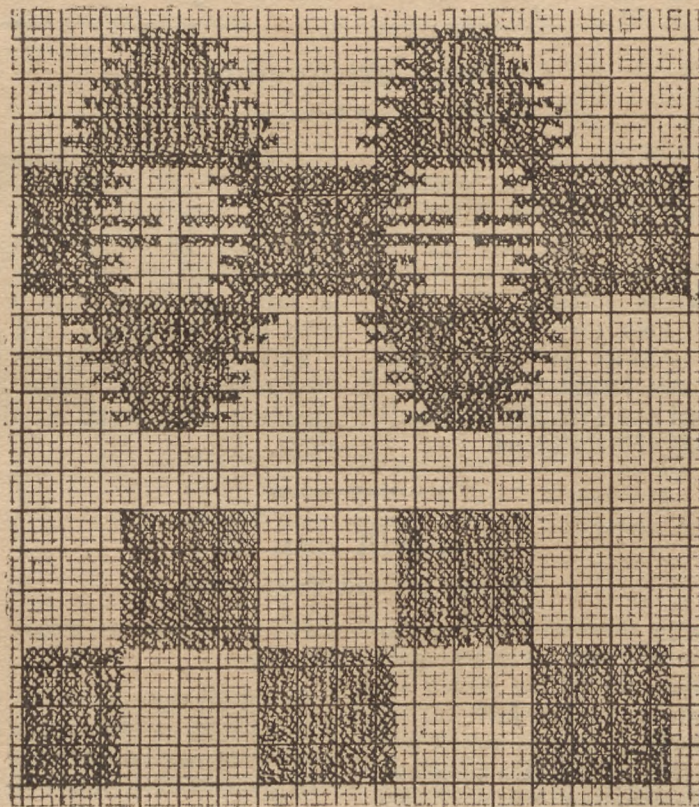
tuleb wedelik klaasikese sisse pigistada ja siis sulega määrada neid kohte, kus elukad pesitsewad. Warsti näete et teie peres neid wercimejaid enam ei ole. Siin tuleks weel juurde lisada, et seesama sapi wedelik ka väga hea põletatud nahale rohi on. Kui seda lohe saab põletatud nahale määrada, siis ei ole valu ja ei tule ka will üles.

2) Teisets lutikate rohuks oleks soovitada wärste liha soolwesi; sellega tuleb pesta neid kohtasid kus lutikad asuwad, ja nad kaowad kiirelt ära.

3) Siis oleks nende wastu weel tarwitataw seebipära, mis seebikeetmise ajal paja põhja jääb. Seda tuleks tuumalt tarwitada, siis on tal väga hea mõju.

Katsume neist elukatest koduste abinõudega lahti saada, sest poe rohud on kallid ja igakord ka mitte mõjuwad. Ella

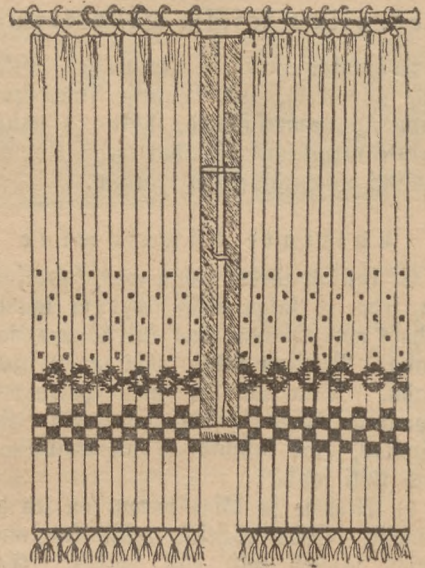
A t n a e e s r i e

Eesriide kangas on labane ja õige harwalt soas. Joonekohad, mis joonistusel näha, tulewad tihedamalt sukta panna, siis jääwad need kohad tihedamad ja enam mõjuramad. Jooned võivad ka ära jääda, kuidas sellelegi meeldib. Mustri osa tuleb sisse põimida ja selleks võetakse walget peenikest pärlõnga. Eesriiet mööda ülesminewaid ruute võib kuni lõpuni kududa suuremats minewate wahedega, nii et eesriie ülal kergemini mõjuts. Kududes tulewad lõngad ühtlaselt, tihedalt kinni lüüa, et riie ilus ja tasane jääts.

Suga nr. 100/2; lõimets ja koeks hästi peen pärlõng. Sama eesriideid võib ka wärwilisi kududa, näiteks helekollaseid.

Pärast võib eesriideid äärestada nar-mastega, mis alumisele äärele paenduwust annawad ja ilusana mõjurwad.

Naiste töö linnas ja maal

Side parteifooliga

(Waterjanski asundus Leningradi ringfond)

Parteikooli seltsiliste abil saime suure waewaga 16. jaanuaril, s. a. naiskoos-olek läbi wiia. Koosolekule ilmus 27 naisterahwast. Mõni tuli kord „päält-waatama“, sest „tulumajapidamine ei luba punasenuрга wahet jooksta“.

Koosolek sai siiski edukalt läbi wiidud. Organiseeriti sanitaar- ja käsitöö-ringid ning waliti suwise lasteplatši komisjon.

Sanitaaringi vastu tuntakse suurt huwi, mille tõttu ringi töö edukas on.

Suwise lasteplatši komisjoni waliti õpe-taja, kohalik arst ja üks wanem talu-naiste-rahwas. Komisjon otustas, mitte enne tööd alata, kui delegaat, kes 8. märtsiks Leningradi sai walitud, sealt tagasi sõidab ja neel juhtnõbrid, mis ta lasteplatši kohta saab, komisjonile edasi annab.

Delegaadiks waliti wanem seltsiline, kes kõige ühiskonna töö vastu huwi tunneb, sellepärast võib loota, et tööl edu saab olema.

Talunaine

8. märtsi lipu all

(Karawai asundus, Polna raioon)

Täis jõudu ja edurikkal tööpõllul wõ-tawad linna naistõõlised rahwuswahelise naispüha vastu. Ka külades tärkab uus elu. Üstitud seltsilised ei näe siiski seda edu waid hoiawad ihu ja hingega wanast kom-best kinni. — Nii ka meil. On ühiskonna-tõõlisi, kes ühiskondlises organisatsioonis

olles ka klasfiwaenlastega „sinaõõbrusi“ peawad.

8. märts olgu päewaks, mil me' uut jõudu saame, ühiselt oma puudused ja saawutusjed läbi arutame ja ühiselt elu-järje parandamisele vastu läheme.

A.

Kindla käega wõjainimeste vastu

(Pihkwas)

8. märtsil tuleks nii mitmeigi pahe vastu energilisemat wõitlust alata. On ju see päew, mil naised koosolekutel kokku puutuvad, naiste elu-olu käsitlewad.

Neid pahesid on aga palju. Takistab ust, takistab klassiwaenlane, wõitleb nepmaniproua ja moepreili töblisnaiste uuenuduste vastu. Ja see on ju kõigiti loomulik. Ei tule ju klassiwaenlane meid paitama. Ja nende waenlastega saame ju toime. Kuid 8. märtsil tuleb kindlama käega ka nende pahede vastu wõitlemist jatkata, mis meie oma peres aset leiawad. Ja üheks meie töö takistajaks on tihti, kahjuks, meesfetsiline. Meie klassiwend —

arenemata küllakehwik, sulane, töbline lõhub nii mõnigi kord meie tööd Pihkwas, seba tööd, mida meie nii suure waewa ja jõukultusega teeme. Waat' sellest puudusest oleks aeg kord üle saada. Arenenud meesfetsilisel tuleks naiste tööd kõigiti toetada.

Näit, Noobna afunduses leidub mehi, kes oma naist sunnib kirikus käima, kes oma naist pekawad ja lastega toorelt ümber käiwad. Ja kas ei leidu neid ka mujal? Karmi käega peame niisugusele pahele vastu astuma. Naelutame need tektaja jüngrid „Naistööblise“ weergudel häbiposti! Kas ühiskondline arwamine materdab neid hõtentotte! Riita

Rohkem tähepanu tehniknaistele

(Seineri afundus, Nowoselje raioon, Pihkwa ringl.)

Kui 1928. aasta sügisel meie afunduses naistööliste ringi organiseeriti, siis astus 30 naist ringi liikmeks. Meist suurem osa tehnikuid. Jõukamad jäid eemale. Koguni wastutõttamist korraldati nende poolt.

Töö kesel muutus seisukord. Tehnikud ja talutüdrukud, kes heameelega ringis oleks töötanud, olid sunnitud tihti ära jääma, sest peremehed takistasid oma palgatööblisi, tehnikutel aga ei lubanud tihti majandusline seisukord korralikult töötada. Nii siis näeme nüüd teistsugust pilti. Üldse on ringis 26 liiget, nendest tehnikuid — 4, tektikke — 16, jõulaid — 4 ja taluteenijaid — 2. Ring töötas kolm kuud ehk 71 tööpäewa. Korraldati iga nädal üks poliitiline loeng, meie majanduse töstmise, parteipoliitika ja koopereerimise kohta. Liikmed wõtsid ka teistest ringidest osa,

näituseks wähekirjaostuse kaotamise ring, näite, usuwastane j.t., peale selle koosolekust. Nõrgestas ringitööd omawaheline näaklemine, mille kaotamisest noorte ühingu büroo oli sunnitud samme astuma.

Peale tehniliste teadmiste omandamise oli rinaitööl ka teisi saawutusi. Kolme kümne-liikmeline naistehulk oli tõmmatud ka teiste ühiskondlike tegewuse aladele, ta oli sellega kaitstud pappide ja sektantide mõjust. Sektantide leerist tõmbasime endi hulka naisfetsilisi.

Noorte bürool ja raiooni sulastekomiteel tuleks küsimust kaaluda, mil teel taluteenijaid peremeeste omawoli vastu kaitsta, kuidas ka neid fetsilisi, meie kõige enam mahajäänud fetsilisi, arenemisteele tõmmata. Waja kindlama käega sulaste töökaitse määruste rikkumisega wõidelda.

— Iks —

Esirinnas

(Rosental, Siberis)

Tellimiste wastuwõtmine läheb täiel hool. Suurt huwi tunnewad naised oma ajakirja vastu. Arwitungiraamatust ei jatkunud kangeltsi. Seelord 18 uut tellijat. Oma ajakirja oodetakse ja loetakse kaanest

kaaneni. — Meie küla sifemises elus on „Naistööline ja talunaisterahwas“ tuntatava pööre toonud, eriti meie waenlase — jamogonni — vastu wõitlemise wäerinnal.

— B. —

Opetund naistele

(Bugri asundus, Nowgörobi ringlond)

Sellest hoolimata, et enne walimisi tehnikute koosolek ja naiskonverents korraldati, ei suutnud tehnikud oma kandidaate läbiwita. Külanõukogu waliti 11 liikmest, neist 4 tehnikut ja 7 kestmikku. Mitte ühtegi naist ei walitud külanõukogu liikmeks.

Nõuti walida ikka kõhukamaid wehi, sest neil olla warandus millega wastata. Ka samagoni tarwitajad wõiwad röömus-tada — uus nõukogu ei ole ka roheline mao peale kardetaw.

Pärast külanõukogu aruannet kandisid koolilapsed uuele nõukogule tänukirja, mis

eestkätt kooli ainelise seisukorra parandamist ja koolitöö korraldamist nõuab.

Õpilaste ettepaneku tähtsad osad kutsutati läbi.

Nõguni wastuotsa, tehti ettepanek koolitööd 100 päewani lühendada, õpepäewa pikendada 8 tunnini. Ühesõnaga, püüti lapsi juba maastmadalast orjadeks teha.

Naiseltfilistel tuleb organiseeritult wälja astuda, et uue nõukogu kaudu mõnesuguseidti uuendusi ja parandusi ellu wita.

Edaspidistel walimistel on aga see naistele õpetunniks. Waja hulgalisemalt koosolekuteft osa wõtta ja energilisemalt oma kandidaate kaitsta.

Emil

Julge algatus on pool wõitu

(Lilleküla, Siberis)

Asume laialipillatuna fruntides, kaugel raiooni ja ringtonna keskkohtadest. Minevikus raske töö seljataga: põlisest metsast tuli põllud ja karjamaad luua. See ei jätnud ka naiste tegewusele mõju awaldamata. Ka naised on seotud wõitlusega rasquete loobustingimistega. Minult wiimasel ajal on ühiskondlist ärkamist märgata.

Naised asusid ka tegewusse. 1. jaan. s. a. oli esimene naiskoosolek, kus esimeses järjekorras majanduslisi küsimusi arutasime: kuidas paremini piimaihmise tööd korraldada, mis teha, et lehm rohkem piima annaks jne.

Arutusel oli ka küsimus naiste osawõtust nõukogu ümberwalimistel. Otsustati kõik nõukogude ümberwalimistele tõmmata ja nõukogu tööd arutamisele kutsuda.

Nõukogusse, kus seni kunagi naisi pole olnud, seadime kandidaatideks kaks seltfilist.

Piimamajanduse tõstmiseks otsustati agronoomi „kõhest turnepsijsemneid ja teisi

rammutoitusid muretseda, mis piimasaaki suurendaks. Üldisest piimasaagi rahast eraldame fondi, mis naiste elu-olu parandamiseks läheb.

Esimene koosolek näitas, et ühiskondlise töö mõte ka naiste endi ridades suurt wastupanekut leidis. Mõned arwasid, et pole mingisuguseid erilisi summe naiste käekäigu parandamiseks waja, waid igakuks parandagu omal jõul oma elutingimisi. Leibus ka naine, kes samagonni kaitseks sõna wõttis: „Ta on rohi ja mitmegi majanduse tõstja“. Palju on Lillekülas uue elu wastast jõudu, kuid weel rohkem neid, kes teadmatalt oma wastaseid toetawad.

Siiski . . . õnneks on ka meie mahajäänud nurgaš naisi, kes ei palweewenna ega nende sabarakkude hirwitamisest ei kofku. Need lähewad kindlate ridadega ühiskonnatöö põllul edasi, mitmet forti lõhkujate wastutööd purustades.

Wilhelmine

Delegaatide ring talweenes

(Karawai asundus, Polna raioon)

Meie asunduse naisterahwad on wiimasel aastal oma kohused unustanud. Oli ja elas ikka enne delegaatide ring, nüüd pole ainustki elumärki näha. Kas ka nõukogude

ümberwalimiste ajal nii jääb? Kas üldine elutegewus ka Karawai naisi ei puuduta? Käed külge, ja eestkätt oma ringile elu sisse!

A. K.

Alla 50 prots. aktiivseid

(Dobrowo asundus, Nowgorodi ringkond)

Mööbunud aasta oktoobrikul waliti meil 19 naisdelegaati. Koosolekul käwad korralikult ainult 7 inimest, 5 käwad juhuslikult, kuna 7 kordagi käinud ei ole. Paljud ei taha meeste wõimule „wastu hakata“, ja selle tõduse „rahu-

armastuse“ all kannatab üldine töö. — Arenenud feltfiliste kohus oleks oma mahajäänud klassiõbefid tööle tömmata. Mitte ainult koosolekul ei tule naiste õigustest rääkida waid waja ka meie igapäewases elus naiste iseseiswust kaitsta.

Talunaine

Esimene wõit

(Murmekunde asundus, Tweri kub.)

Meie asunduses on naisajajiri weel wähe tuttav. Keegi pole ju seni kätt külge pannud, et ka tellimise asjagi edasi nihutada. Müüd saime tellimiseramatud ja ilma

raskuseta leidmise 8 tellijat. Nii et sest tellimiseramatusest oli nagu till merde.

Usume naiskirjasaatjate grupe organiseerimisele.

Anette

Talunaisterahwaste osawõtt nõukogude ümberwalimistest

Eshereni asundus, Luuga ringkond. Meie asunduses on 105 hääleõiguslik waijat, nendest 58 naist ja 47 meest. Walima olid ilmunud üldsummast 34,3% naister. ja 55,3% mehi. Naised wõtsid walimiste koosolekul kaunis aktiivselt osa. Nõukogusse waliti 3 meest ja 1 naisterahwas.

Luuula asundus, Nowoselje raioon. Walimiste ilmus üldisest arwust 63%. Nendest oli suurem enamus naisterahwad. Kõla nõukogusse waliti 8 meest ja 1 naisfeltiline.

Tulba asundus, Luuga ringkond. Asunduses on waijaid 62 inimest, nendest ilmus walimistele 14 naisterahwas ja 18 meest. Walimiste koosolekul oli kaunis aktiivne. Smatordiselt näitawad naised oma aktiivsust.

Rudrowo asundus, Bihwa ringkond. Walimiste koosolekul oli 16. jaanuaril, millest 58 inimest osa wõttis, nendest 40 meest ja 18 naisterahwas.

Sadarkitja asundus, Mološkomitja raioon. Meie waijate üldosawõtt oli kaunis suur, kuid naisfeltfiliste osawõtt wõrdlemisi wäike. Koosolekul olid naised waijselt, ja neidki rahulikult istujaid oli wähe.

Krimmist. Gesti asunduste walimiste hoogtööst ja walimistest wõtsid naisfeltfilised tänawu agaralt osa. On tuntawat tõu näha. Meie talunaine kaswab ja walimistel langes nii mõnigi nõukogu patt naiste arwustujatele alla.

Liwoonia asundus, Bõhia-Kaukaas. 20.—21. jaanuaril oli siin külanõukogu

ühmewalimised. Nõukogusse waliti 12 liiget, nendest 5 tehwikut, 5 lestimittu ja 2 toot-õpetajat.

Naisterahwaid oli walitute hulgas kats. Külanõukogu esimehelt waliti noorkommunist ja asetäitjaks naisfeltiline Pulõtsewa. Waijatest wõttis koosolekul osa üldse 60% naisterahwastest 50%.

Estoonia asundus, Wjatka kuberm. Meil wiidi walimiste koosolekul 31. jaanuaril läbi. Osawõtt oli 50%.

Almunute hulgas oli 40% naisterahwaid. Kõik nõukogusse walitud esitajad on tehwikud ja lestimilud.

Gesti-Robuata asundus, Gotschi raioon. Meil ilmus koosolekule 75% waijatest. Kõõled ilmunust olid naisterahwad. Nõukogusse waliti lestimikke.

Nagu nendest andmetest näeme, on talunaine aasta jooksul muutunud. Selmistel aastatel oli palju asundusi, kus naised koosolekulegi ei ilmunud, rääkimata arwustamisest ja kandidaatide ülesseadmisest.

Selles arenemises on meie ajakirja kätt tunda. Ougugi, et ametlikult „Naistööline ja talunaisterahwa“ hoogtöö lõpnud on, ei tule siiski käsa rüpes hoida. Hoogtöö on küll meie lehele üle kuuesaja uue tellija toonud, kuid tee arw on siiski wäike eesti naiste hulga kohta. Wõtte eesküju Kaukaasia asundustest — Salmest, Sulewist ja Estooniast, kus iga naine oma ajakirja lugeja.

Oma ajakirja kaudu weel agaramale tegevusele ühistonna tööpõllul.

Alide

Kaitsele

(Gesti Tööliste Paridusmaja Leningradis)

Mööbunud septembril organiseeriti meie harmajas Punase-Risti rakute. Rakutele

büroo juhtival käel koondati 80 feltfilist riigikaitse tööle. Neli kuud töötame juba

Leningradi Eesti Haridusmaja sanitaarring

korralikult, osavõtti on järjekindel. Harva, kui mõni feltfiline puudub töökoosolekult. Peale teooria võtame ka tegelikust tööst osa. Haigemajades, kus praktiseerime, on smd. meie tööga enam kui rahul. Ekskursioonid aitavad meie teadmisi kindlustada. Punase-Risti nurg annab piltili

ülewaate möödaläinud aasta tegevusest. Meie 8. märtsi hüüdsõnaks olgu, et lähema aasta jooksul meie read suureneks, et meie sotsialistlikele töödele kaitse ettevalmistusest mitte ütsikud ja kümmed osa ei võtaks waid laiemad hulgad sellele vastutusrikkale tööle saaks tõmmatud. Arhlowa

SI. ANNA RATASSEPP

☞ Töörahwast austab langenud võitlejate mälestust, nendest kõneleme, kirjutame, jäädvustame muul viisil nende nime. Kui palju on aga tundmatuid kangelasi, kes määratud tööd teevad, kuigi see töö nii heledalt silma ei paista. Üks nendest on hiljuti surnud sl. Anna Ratassepp. Tema võitles uue elu-olu wärinnal

☞ Kui palju pole meil wäärnähtusi perekonna ja abielu alal, lastekasvatases, tuleb ette, kus rasketel võitluspäiwil naine meest-kommunisti tagasi hoiab, et mitte eluga riskeerida. Sl. Anna oli oma mehele kõige pealt seltsiline. Ühed huwid olid, üks [võitlus. Ja kui arre-

teeris Eesti kodanlus ta mehe, läks Anna ise tööle, et peret ülewalpidada, aidates meest wangikongis. Muu hulgas tegi Anna Eestis usuwastast tööd, paljastades pappisid kui töörahwana waenlasi.

Tulles N.-Liitu, oli Anna üks esimestest, kes perekonna elus uusi aluseid wiis. Puudusid perekonna tülid, lapsi kaswatas ta ilma waljuseta, õpetas teistgi koduseid perenaisi kuidas praegusel korral elada tuleb. Tal oli suur mõju. Seda näitas laialdane saatjate hulk, eestikäti koduseid perenaisi. Head und, Anna! Tuhanded tundmatud ja tuntud kangelased ehitawad uut elu. S. A.

Kogutöö „EEWA“

annab pildi naisterahwaste wõitlusest tsaariajal.

„EEWA“ I, II, III à 60 kop.

Õp. agronoom ED. AIBEL

Lühike piimatalituse õpetus

Piima wead. Lüpsmine. Pisielukad. Piimanõud ja kaalud. Raswaproow. Piima koorimine. Wõi lõõmine. Wõi wärwimine ja pakkimine. Hapupiima ja -koore walmistamine. Kohupiim ja palju muud nõu leiata sellest raamatust. — 17 pilti ja tabelid. — Hind 45 kop.

Agronoom A. WEIDE

Koduloomade terwishoid ja rawitsemine

Loomalautadest. Soojus ja walgus. Puhas õhk. Aluspuiste. Tiinuse tundemärgid. Talitamine ja rawitsemine tiinuse ajal. Poegimine. Wasika õige ja ebaõige seisak. Emakoja sissekukkumine. Sünnitamise halwatus. Udarahaigused.

Sigade tõbed. — Määrete retseptid. — Koduloomade tiinuse aeg

Hind 50 kop.

Märtsi lõpul ilmub „KÜLWAJA“ kirjastusel JUHAN MADARIKU algupärane romaan

„Riigikukutajad“

Pildid põrandaalusest tegewusest kodanlusemaadel.

Erilist huwi pakub naiste osawõtt, kelle seast LEIDA ja MILLA — kaks peategelast wäljapaistawad.

Tellimised täidetakse ka pealepandud maksuga.

„KÜLWAJA“ kirjastus, Ленинград, 31, Улица 3-го Июля № 48

Hind 15 kop.

8342